

Bestaat er een optimale temperatuur voor de overwintering van vleermuizen?

Existe-t-il une température optimale pour l'hibernation des chauves-souris?

Ralf Gyselings, Luc De Bruyn en vele anderen

INSTITUUT
NATUUR- EN
BOSONDERZOEK

Natuurpunt
Vleermuizenwerkgroep

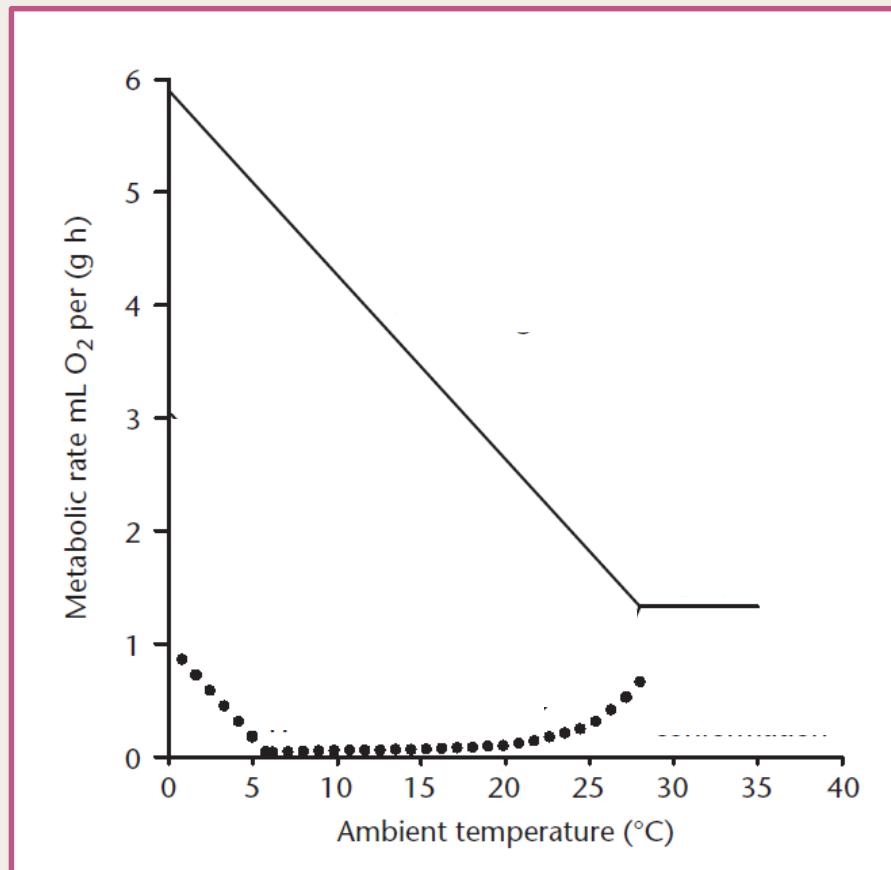
Universiteit
Antwerpen

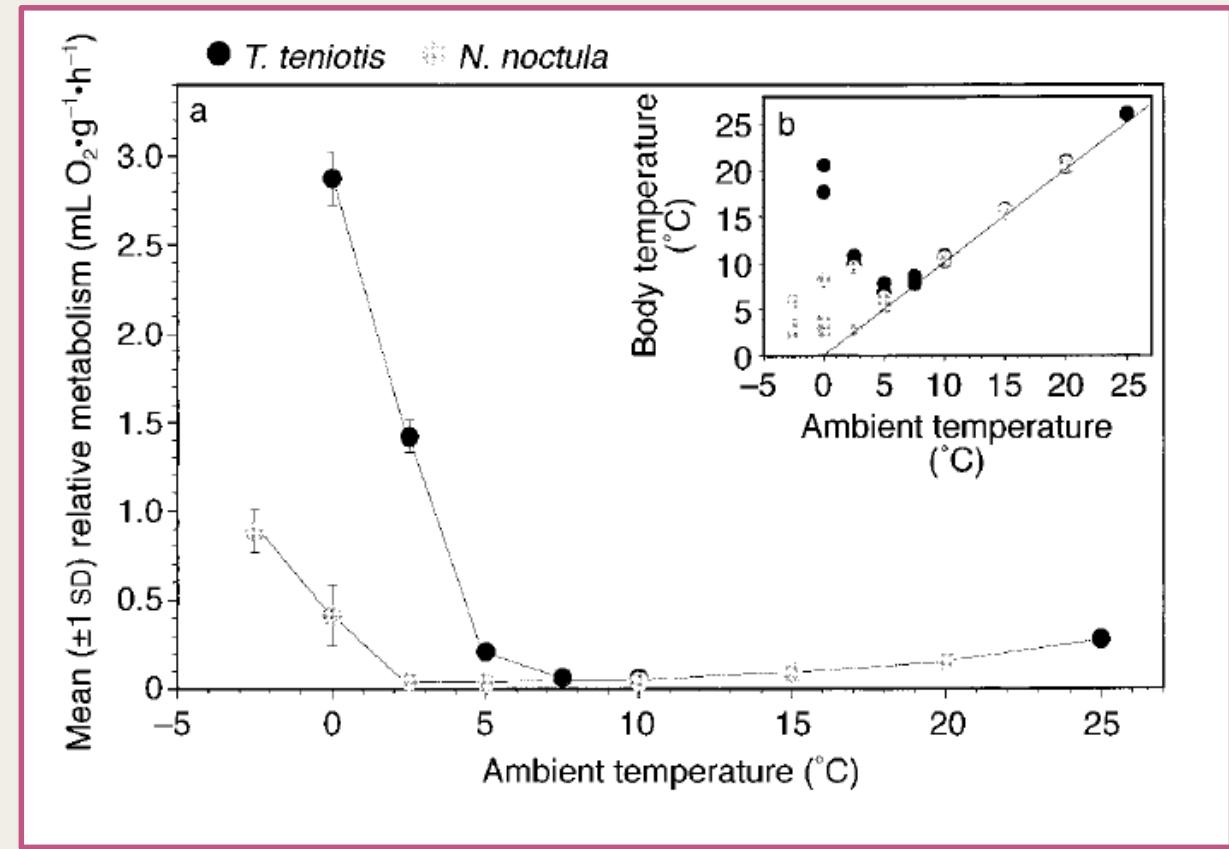
IBL

Minimum energieverbruik

Consommation d'énergie minimale

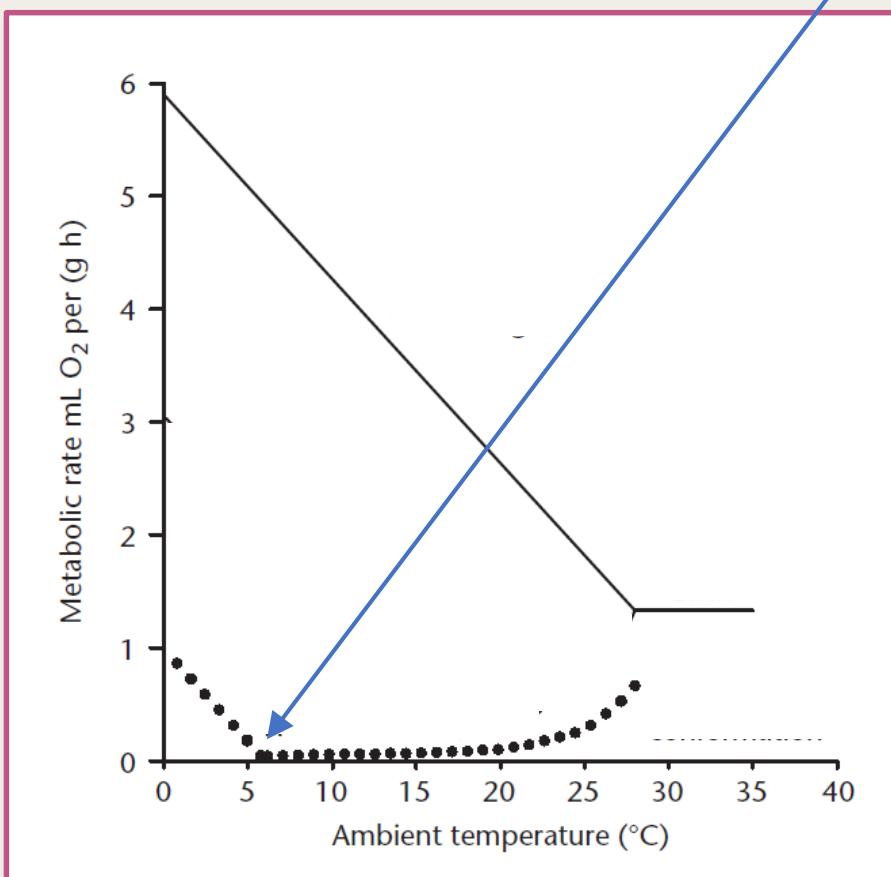
Naar Geiser 2011

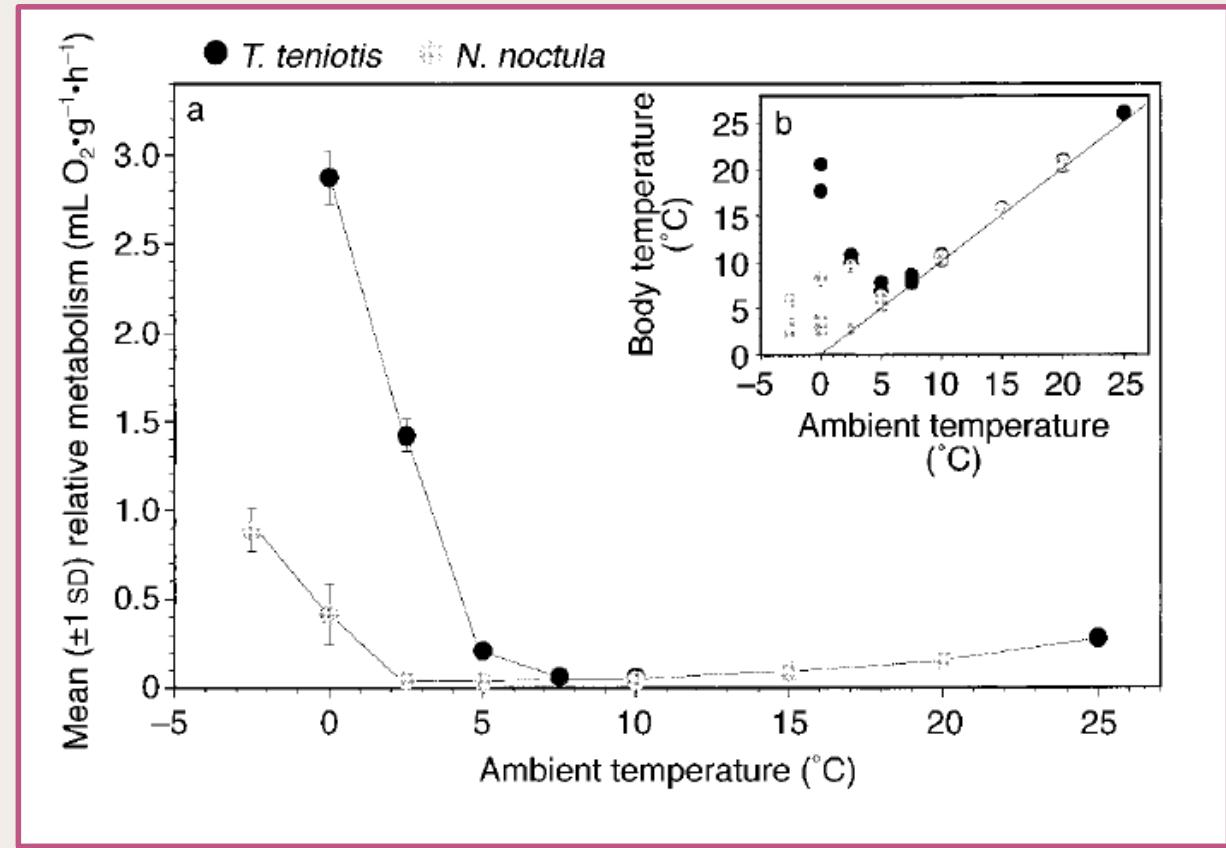
Arlettaz et al 2000, *Ecology*

Optimale temperatuur

Température optimale

Naar Geiser 2011

Arlettaz et al 2000, *Ecology*

Overwinteringstemperatuur

Température d'hivernage

How hot is a hibernaculum? A review of the temperatures at which bats hibernate

Peter I. Webb, John R. Speakman, and Paul A. Racey

Webb et al 1996, *Can. J. Zool.*

<i>Myotis daubentonii</i>	-2.0 – 10.4	Haagen and Arnold 1955; Daan and Wijchers 1968; Gaisler 1970; Daan 1973; Bogdanowicz 1983, 1994; Bogdanowicz and Urbanczyk 1983; Lesinski 1986; Harmata 1987; Mazing 1987 (cited in Bogdanowicz 1994)
<i>Myotis dasycneme</i>	2.5 – 10.6	Kowalski 1953; Daan and Wijchers 1968; Gaisler 1970
<i>Myotis myotis</i>	-4.0 – 12.0	Haagen and Arnold 1955; Daan and Wijchers 1968; Gaisler 1970; Bogdanowicz 1983; Bogdanowicz and Urbanczyk 1983; Lesinski 1986; Harmata 1987
<i>Myotis mystacinus</i>	0.0 – 10.3	Kowalski 1953; Daan and Wijchers 1968; Gaisler 1970; Daan 1973

Onderzoek temperatuur en vleermuizen

Recherche température et chauves-souris

Beter inzicht in:

avoir une meilleure compréhension de:

- **temperatuursvoorkeur van vleermuizen**
préférence de température des chauves-souris
- **tempertuursverloop in hibernacula**
évolution de la température dans les hibernacles

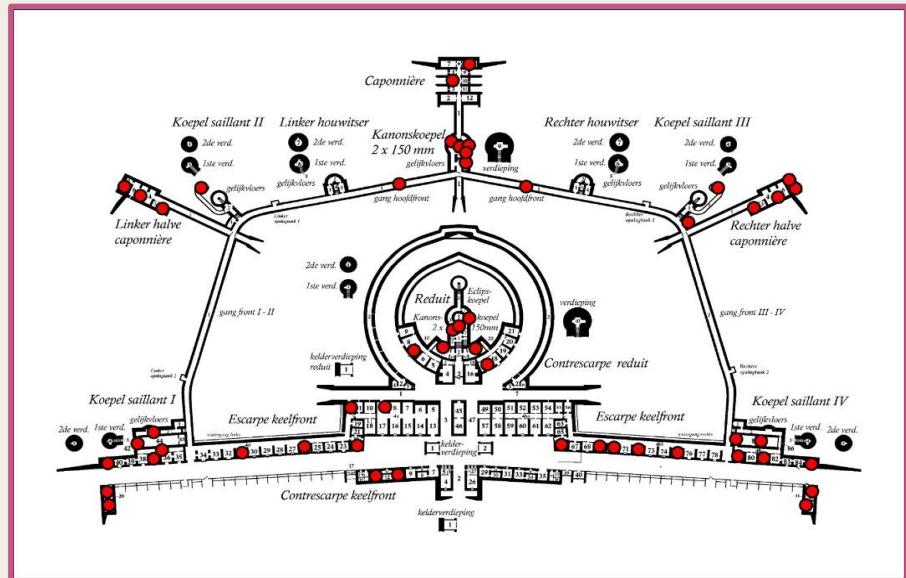
Onderzoek temperatuur en vleermuizen

Recherche température et chauves-souris

Loggers

Temperatuur elke 2 uur
Température chaque 2 hr
Volledig winter seizoen
Pleine saison d'hiver

3 censuses / winter:

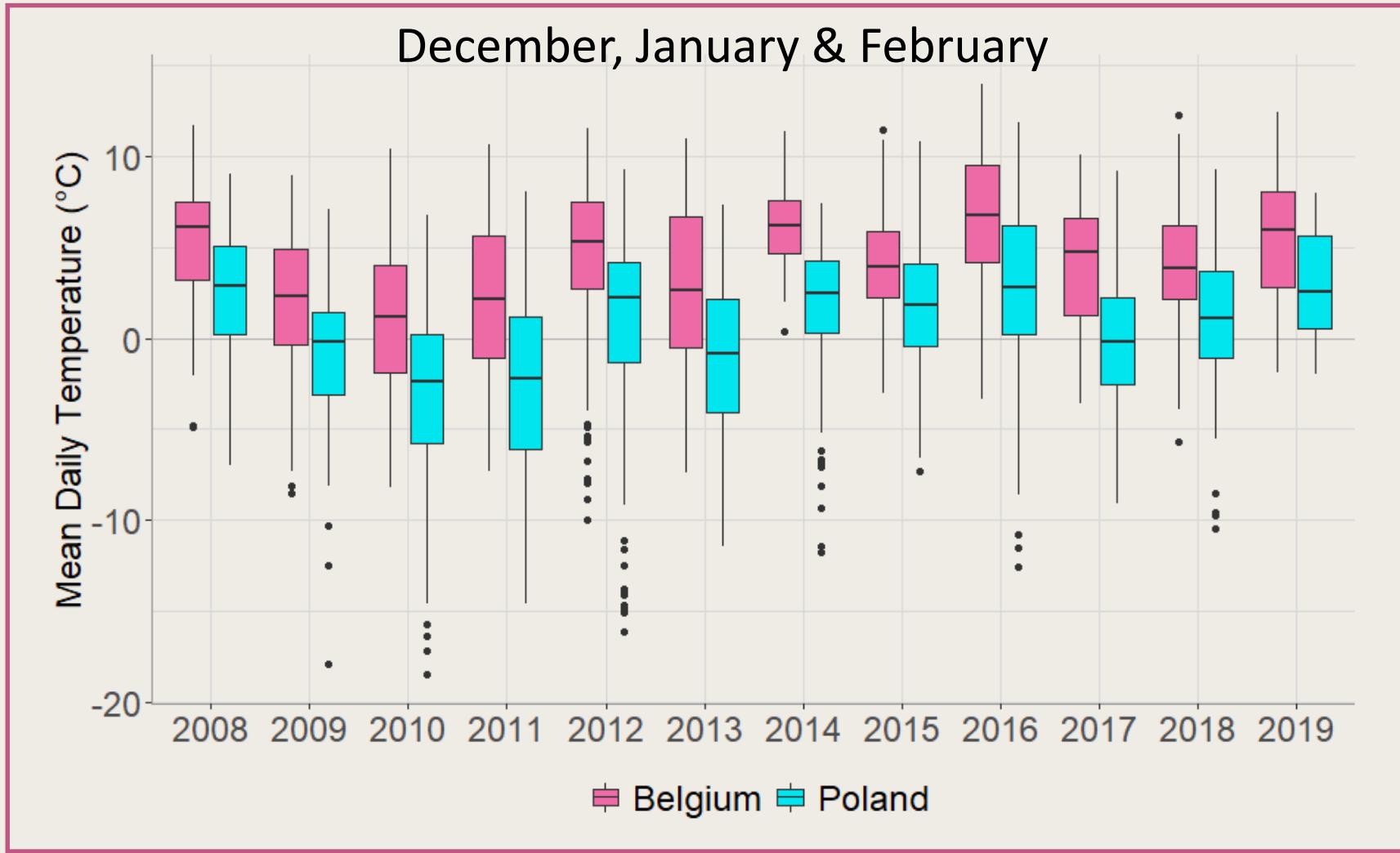
Start: End November – December
Mid: Mid January – Start February
End: Start March

Onderzoekslocaties

sites de recherche

Klimaat climat

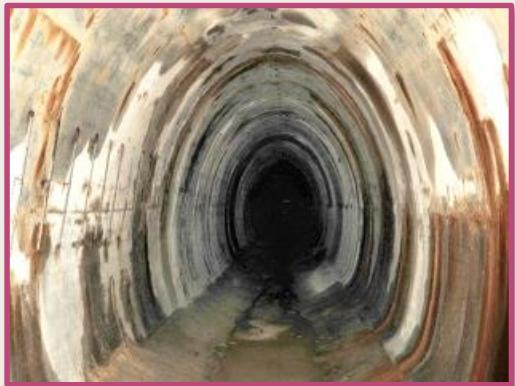

Onderzoekslocaties

sites de recherche

Poland

Ondergrondse verlaten
metro
Métro souterrain
abandonné

35 000 - 40 000 bats

Bunkers
Soutes

700 - 800 bats

Belgium

Fort van Schoten
Forteresse de Schoten

600 - 700 bats

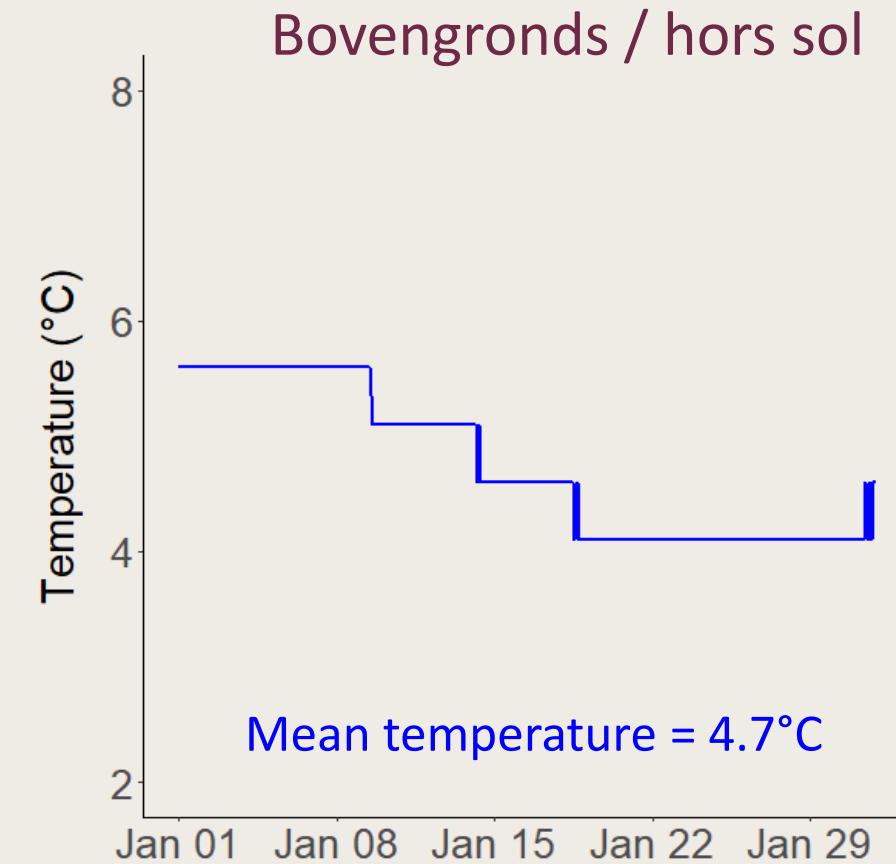
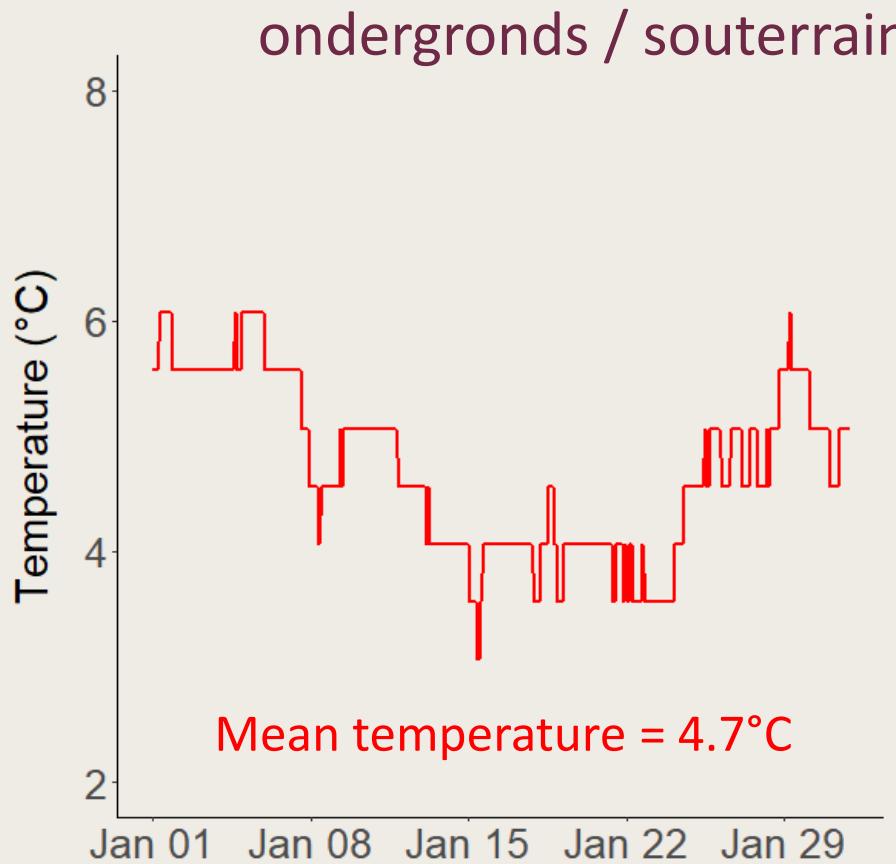

Steenoven Turnhout
Four à briques Turnhout

500 - 600 bats

Temperatuur – ondergronds / bovengronds

Température souterrain / hors sol

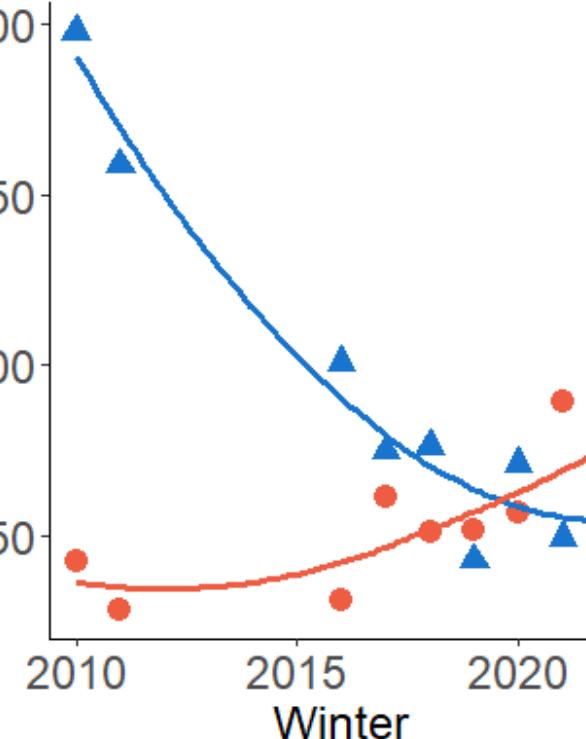

Barbastella barbastellus

▲ Cold ● Warm

Number underground

1600

200

800

400

Number in bunkers

400

300

200

100

2000

2005

2010

2015

2020

1600

200

800

400

Number in bunkers

400

300

200

100

Overwinteringstemperatuur

Température d'hivernage

How hot is a hibernaculum? A review of the temperatures at which bats hibernate

Peter I. Webb, John R. Speakman, and Paul A. Racey

Webb et al 1996, *Can. J. Zool.*

<i>Myotis daubentonii</i>	-2.0 – 10.4	Haagen and Arnold 1955; Daan and Wijchers 1968; Gaisler 1970; Daan 1973; Bogdanowicz 1983, 1994; Bogdanowicz and Urbanczyk 1983; Lesinski 1986; Harmata 1987; Mazing 1987 (cited in Bogdanowicz 1994)
<i>Myotis dasycneme</i>	2.5 – 10.6	Kowalski 1953; Daan and Wijchers 1968; Gaisler 1970
<i>Myotis myotis</i>	-4.0 – 12.0	Haagen and Arnold 1955; Daan and Wijchers 1968; Gaisler 1970; Bogdanowicz 1983; Bogdanowicz and Urbanczyk 1983; Lesinski 1986; Harmata 1987
<i>Myotis mystacinus</i>	0.0 – 10.3	Kowalski 1953; Daan and Wijchers 1968; Gaisler 1970; Daan 1973

Gemiddeld 3-4°C hoger dan “optimaal”

Moyenne 3-4°C supérieure à l' « optimum »

Winterslaap heeft kosten

L'hibernation a des coûts

- Winterslaap ≠ slapen !
- Lagere lichaamstemperatuur vermindert metabolisme
 - Immuunsysteem onderdrukt
 - Ophoping afvalstoffen
 - Slaaptekort
- Hibernation ≠ dormir !
- Température corporelle plus basse réduit le métabolisme
 - Système immunitaire supprimé
 - Accumulation de déchets métaboliques
 - Privation de sommeil

Optimal hibernation theory

The Role of Energy Availability in Mammalian Hibernation: A Cost-Benefit Approach

Murray M. Humphries^{1,2,*}

Donald W. Thomas²

Donald L. Kramer¹

¹Department of Biology, McGill University, 1205 Avenue Docteur Penfield, Montreal, Quebec H3A 1B1, Canada;

²Groupe de Recherche en Ecologie, Nutrition, et Energétique
Département de Biologie, Université de Sherbrooke,
Sherbrooke, Québec J1K 2R1, Canada

Accepted 9/23/02

Mammal Review

Mammal Review ISSN 0305-1838

PERSPECTIVE, EDITOR'S CHOICE

Optimal hibernation theory

Justin G. BOYLES* Cooperative Wildlife Research Laboratory, Center for Ecology, and School of Biological Sciences, Southern Illinois University, Carbondale, IL, USA. Email: jgboyles@siu.edu

Joseph S. JOHNSON Department of Biological Sciences, Ohio University, Athens, OH, USA.
Email: jjohnson@ohio.edu

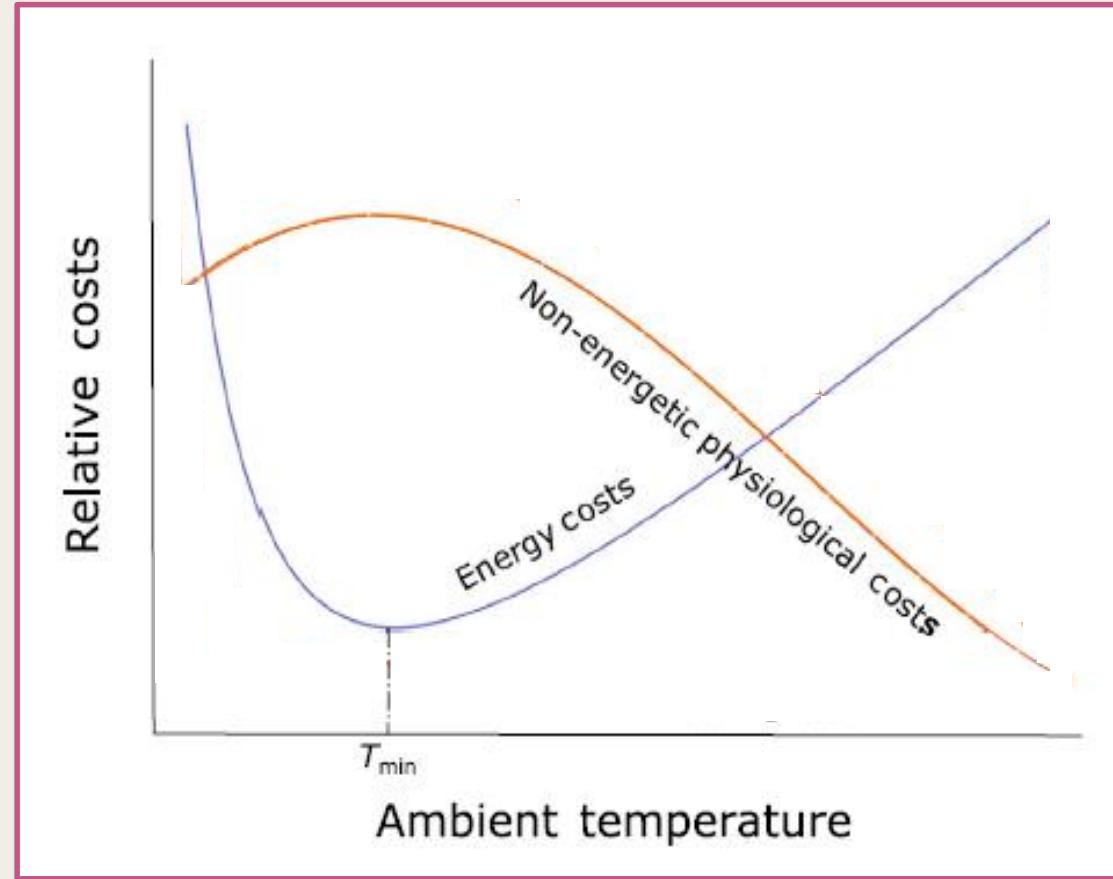
Anna BLOMBERG Department of Biology, University of Turku, Vesilinnantie 5, 20100 Turku, Finland.
Email: asblom@utu.fi

Thomas M. LILLEY Finnish Museum of Natural History, University of Helsinki, P. Rautatiekatu 13, 00100 Helsinki, Finland. Email: thomas.lilley@helsinki.fi

Boyles et al 2020, *Mammal Review*

Optimal hibernation theory

Optimale temperatuur = compromis tussen energiebesparing en minimaliseren negatieve effecten

Température optimale = compromis entre économie d'énergie et minimisation des effets négatifs

Naar Boyles et al 2020, *Mammal Review*

Optimal hibernation theory

- Optimale temperatuur is afhankelijk van energiereserves
 - Optimale temperatuur kan veranderen doorheen het seizoen
-
- La température optimale dépend des réserves d'énergie
 - La température optimale peut changer tout au long de la saison

Optimal hibernation theory

- Vleermuizen kunnen zich tijdens het seizoen verplaatsen om temperatuur te optimaliseren
- Les chauves-souris peuvent se déplacer pendant la saison pour optimiser la température

Bee markers: a novel method for non-invasive short term marking of bats

LUCINDA KIRKPATRICK

The Journal of Experimental Biology 210, 4345-4350
Published by The Company of Biologists 2007
doi:10.1242/jeb.007294

¹EVECO, Department of Vertebrate Ecology
²Department of Vertebrate Ecology

³Species Diversity, Research Group

⁴Centre for North American Bat Research and Conservation

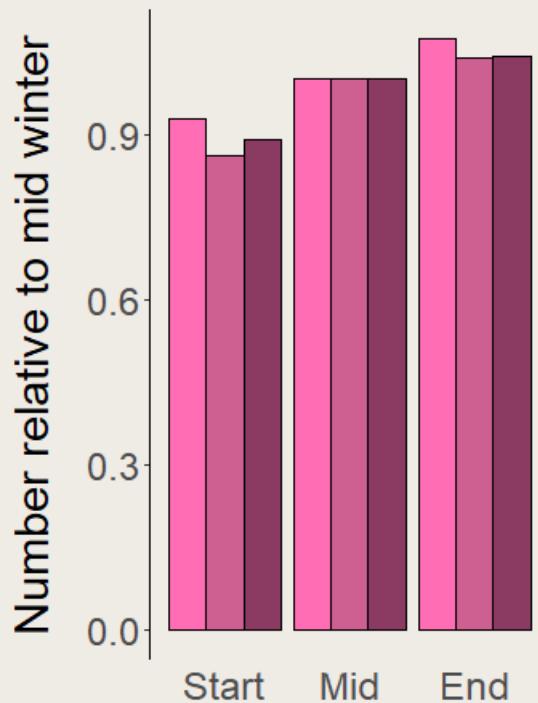
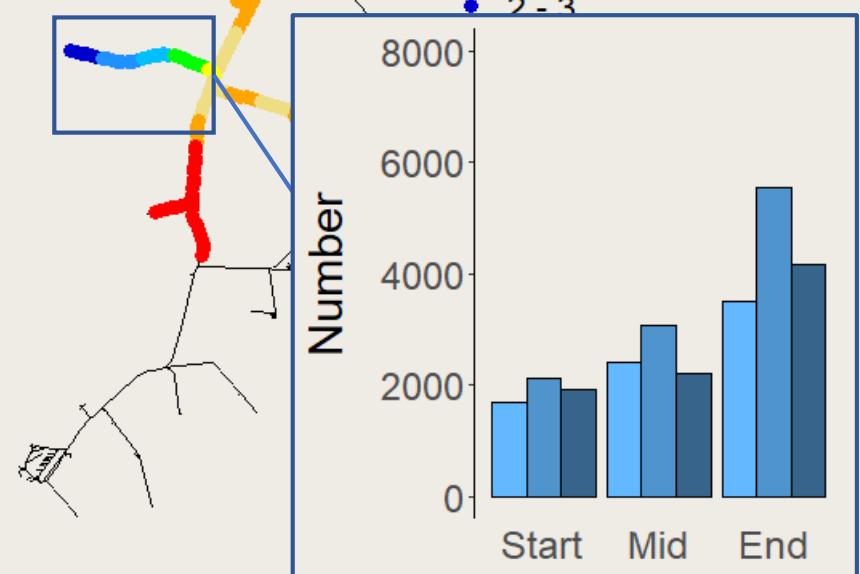
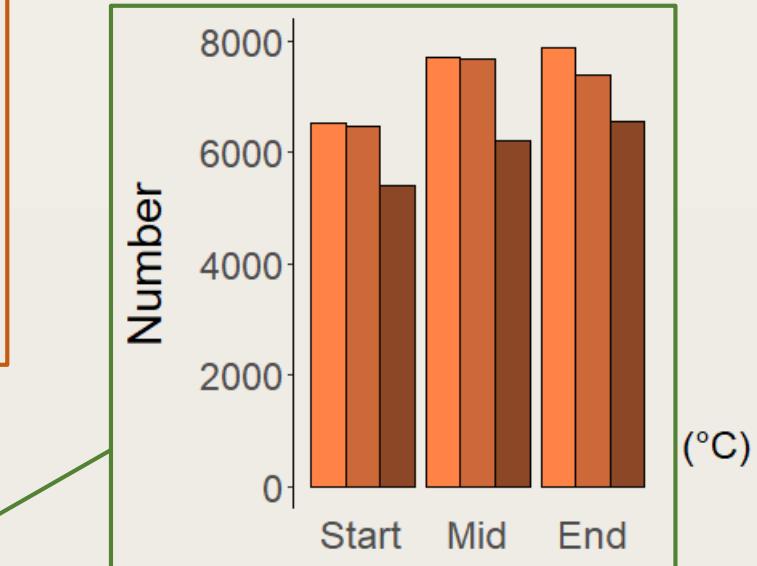
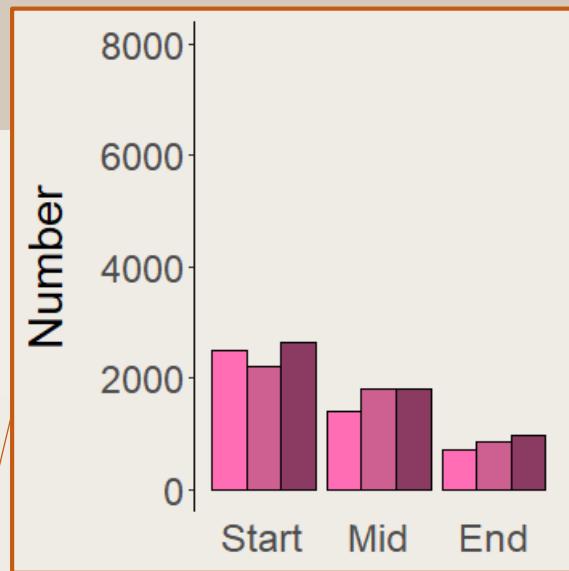
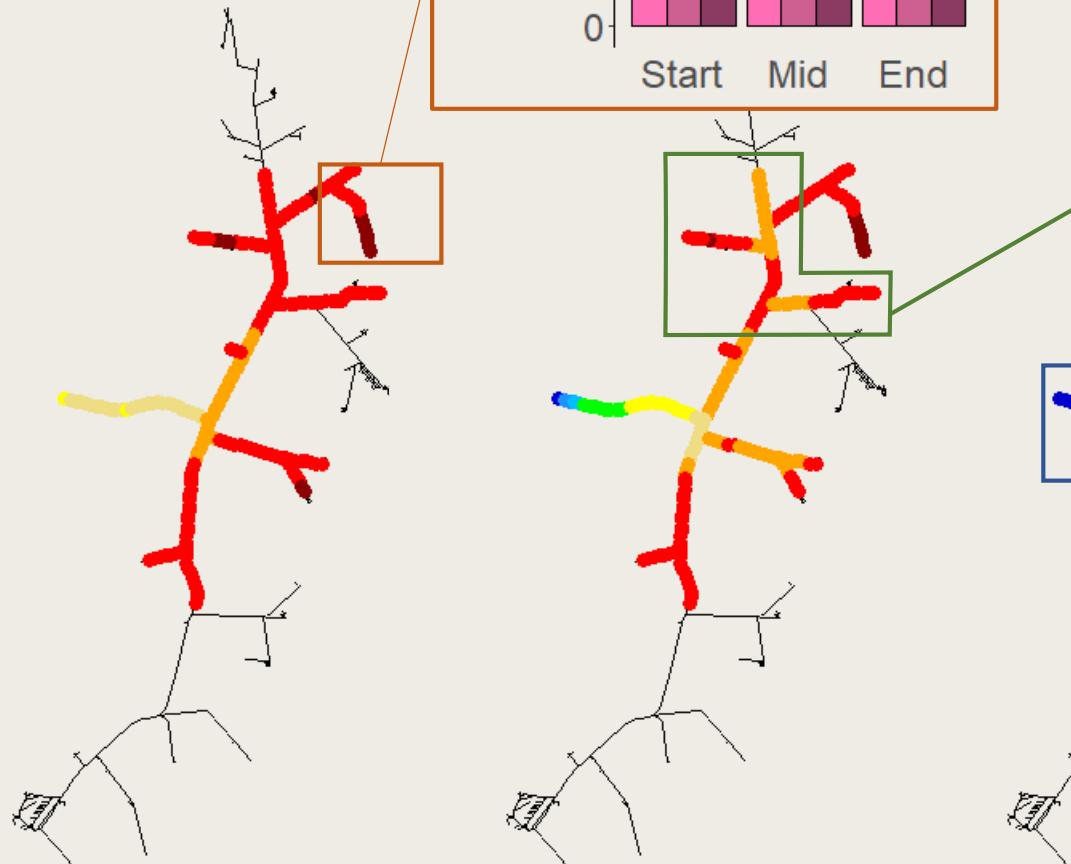
Energy availability influences microclimate selection of hibernating bats

Justin G. Boyles¹, Miranda B. Dunbar², Jonathan J. Storm³ and Virgil Brack, Jr¹

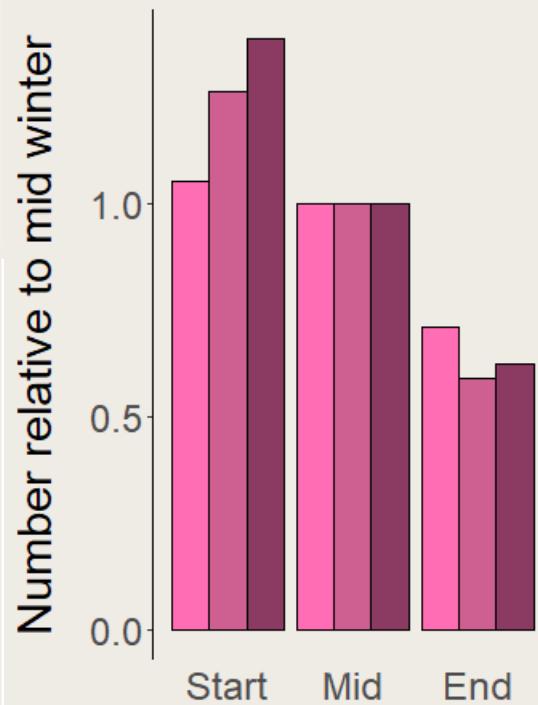
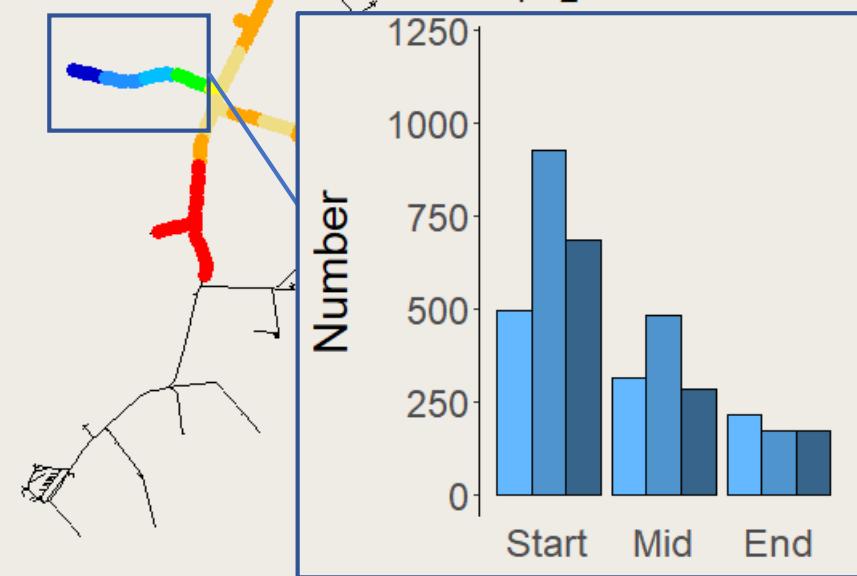
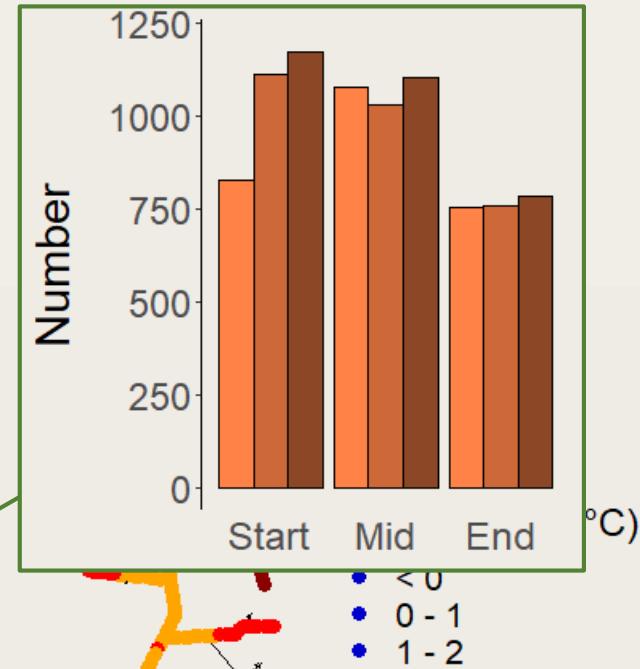
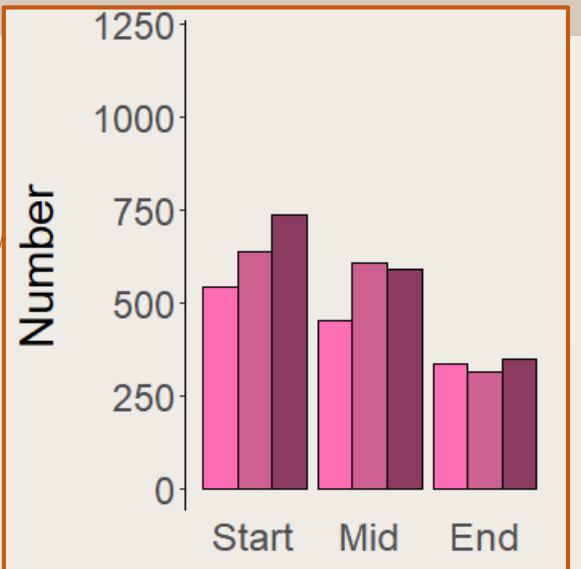
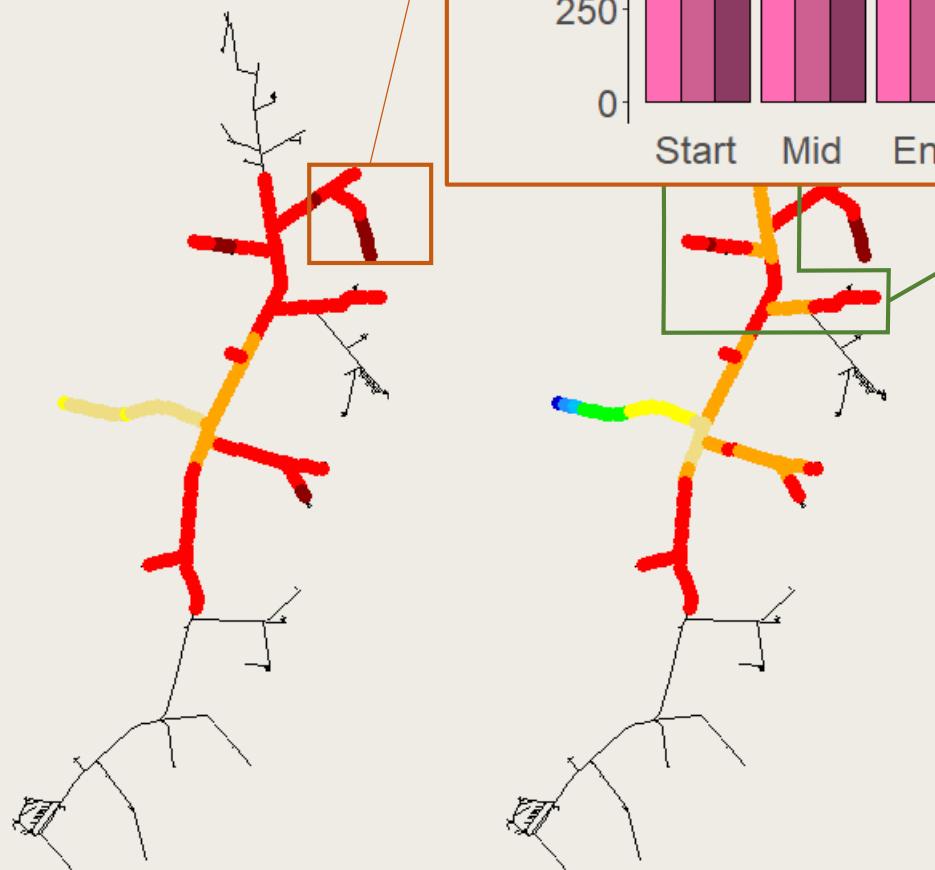
¹Center for North American Bat Research and Conservation, Department of Ecology and Organismal Biology, Indiana State University, Terre Haute, IN 47809, USA, ²Department of Biology, University of Regina, Saskatchewan, S4S 0A2, Canada and ³Department of Ecology and Organismal Biology, Indiana State University, Terre Haute, IN 47809, USA

Boyles et al 2007, *Journal of Experimental Biology*

Myotis myotis

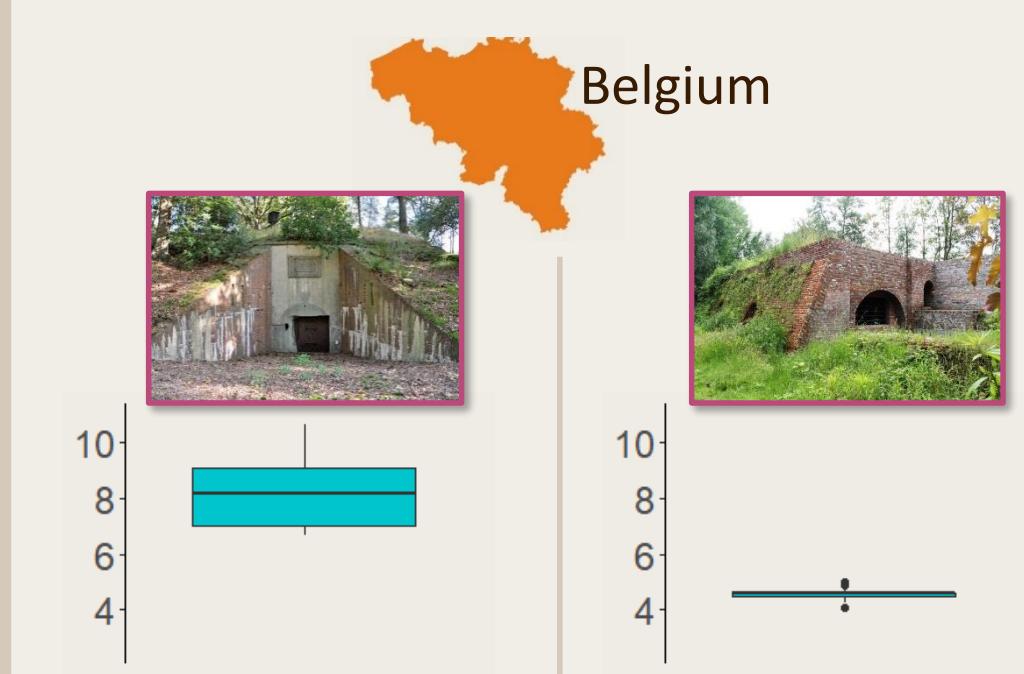
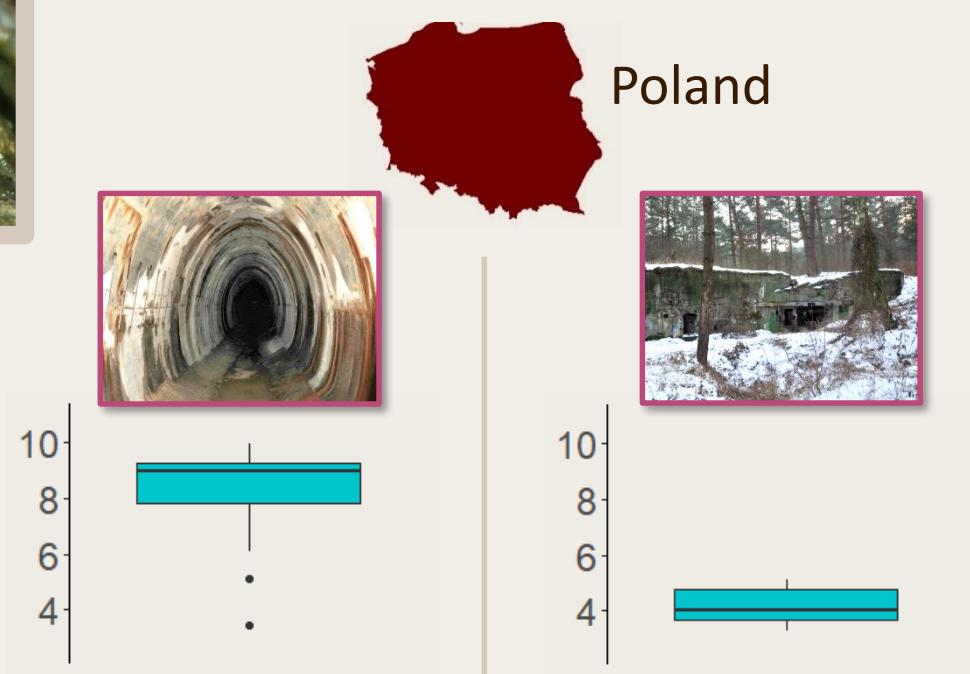
Myotis daubentonii

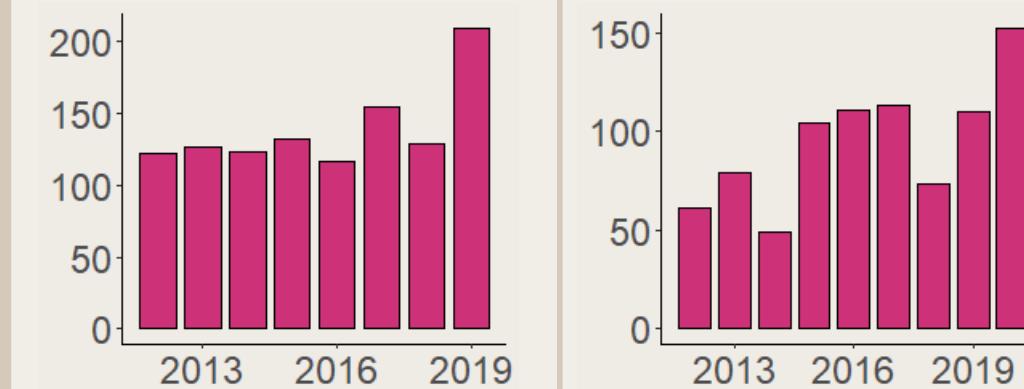
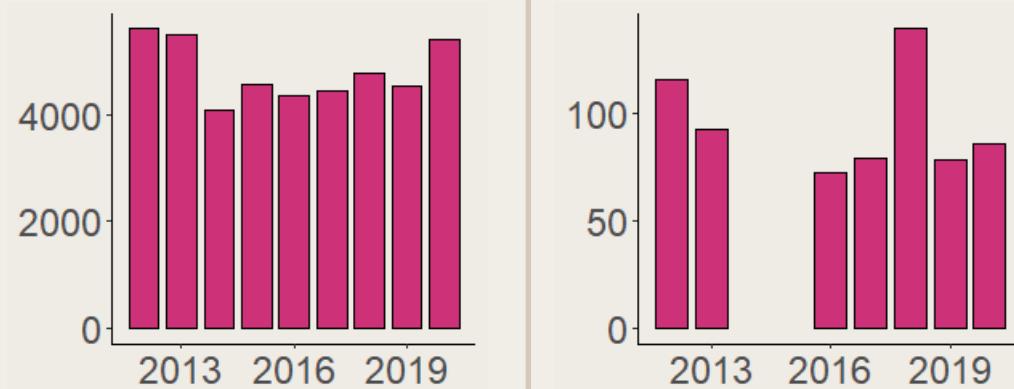
Myotis daubentonii

Mean January
Temperature (°C)

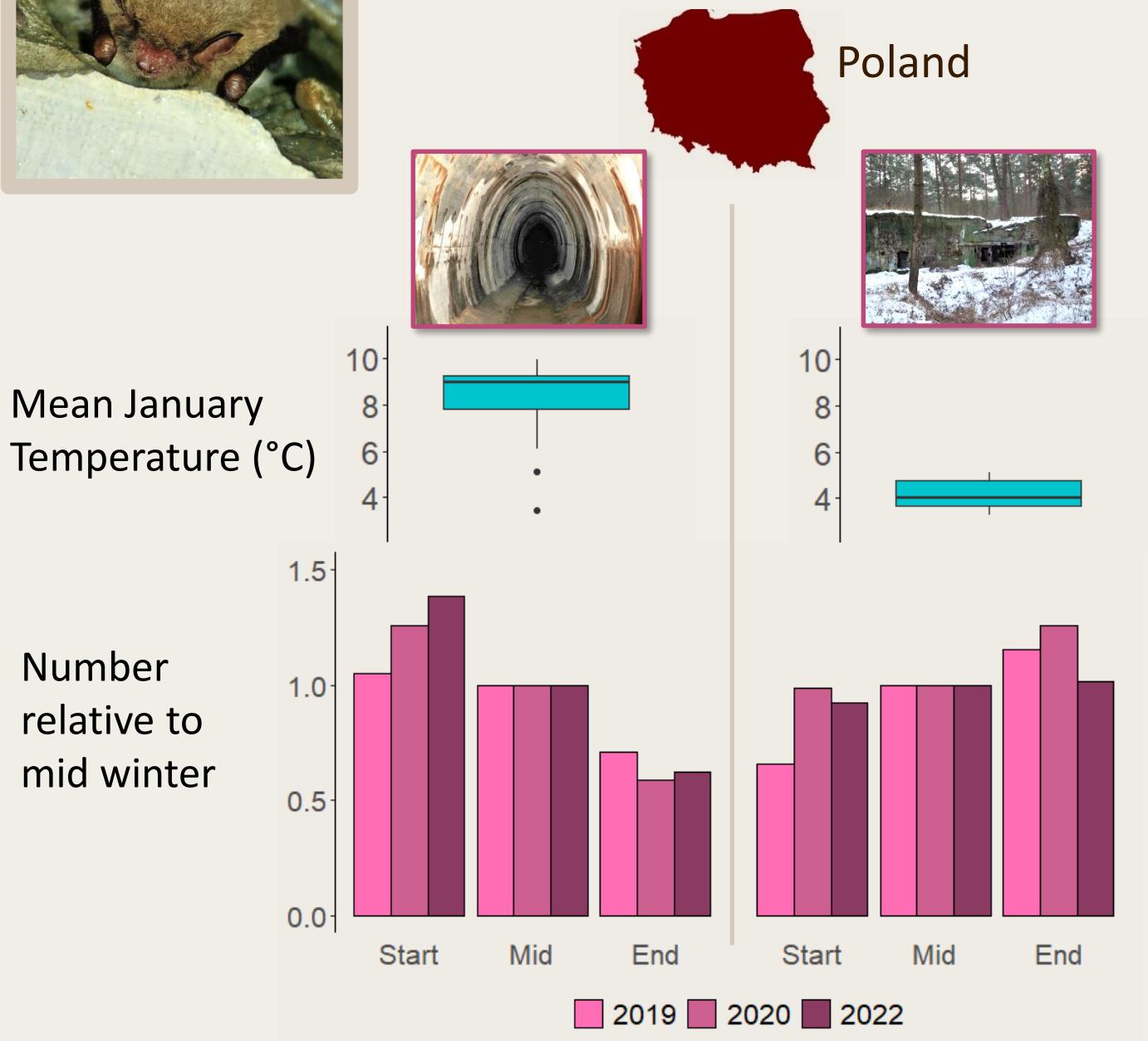

Population

Fenology *Myotis daubentonii*

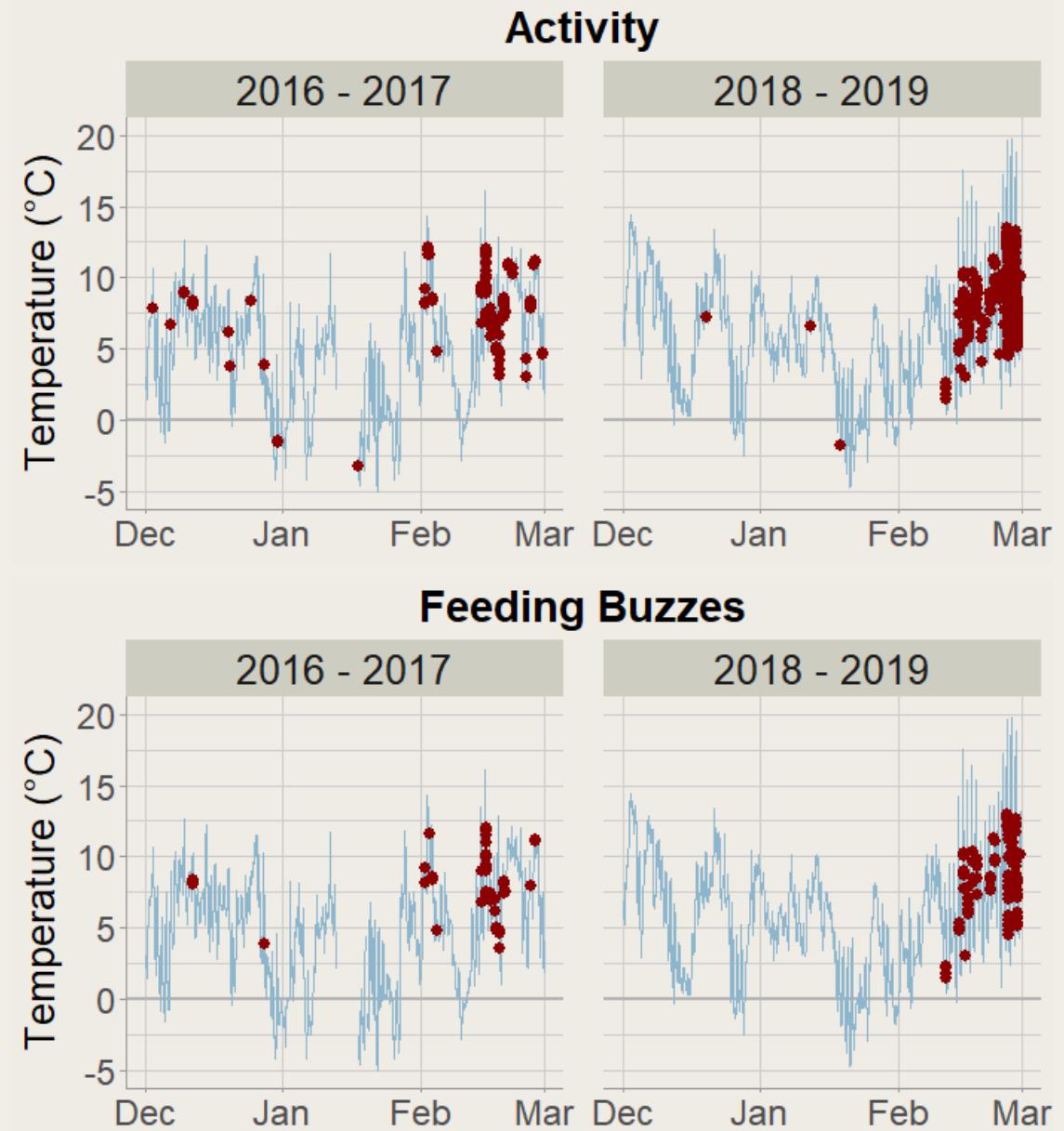
Myotis daubentonii winter feeding

Vleermuisdetectoren op 72% van de nachten in december, januari en februari

Op foerageerplaatsen, 5-10 km van de hibernacula

DéTECTEURS de chauve-souris à 72% des nuits en décembre, janvier et février

Dans les sites de fourrage, à 5-10 km des hibernacles

Myotis daubentonii strategy

Twee strategieën

Kies een warme plaats en foerageer om de veterserves aan te vullen op het einde van de winter

Kies een kouder type overwinteringsplaats en overwinter langer

Deux stratégies

Choisissez un site chaud, et nourrissez pour reconstituer les réserves de graisse à la fin de l'hiver

Choisissez un type d'hibernacle plus froid et hibernez plus longtemps

Compromis in kosten Compromis sur les coûts

Fysiologische kosten minimaliseren
Minimiser les coûts physiologiques

Minimaliseren van kosten/risico's van winterfoerageren
Minimiser les coûts/risques de la recherche de nourriture en hiver

Verschillende wegen naar optimale overwintering

Differentes voies vers un hivernage optimal

Conclusie

Conclusion

- Er is bestaat geen universele optimale overwinteringstemperatuur. Optimale overwinteringstemperatuur hangt af van conditie en keuzes van het individu, en kan veranderen tijdens de winter.
- Il n'y a pas de température d'hivernage optimale universelle. La température d'hivernage optimale dépend de la condition et des choix de l'individu et peut changer au cours de l'hiver.
- Begrippen koudeminnende en warmteminnende soorten zijn relatief
- Les concepts d'espèces qui aiment des places froides et celles qui aiment des places chaudes sont relatifs

Implicaties Conséquences

- Warme objecten moeten ook koude plaatsen hebben
Les objets chauds doivent aussi avoir des endroits froids
- Koude objecten zijn op zich ook waardevol
Les objets froids sont aussi précieux en eux-mêmes
- Ideaal is dat er een mix van warme en koude objecten is binnen het bereik van een vleermuiskolonie
Idéalement, il devrait y avoir un mélange d'objets chauds et froids à portée d'une colonie de chauves-souris
- Onder klimaatopwarming kan het aanbod aan mogelijke verblijfplaatsen / strategieën vergroten, wat tot een herverdeling van de populaties kan leiden
Sous l'effet du réchauffement climatique, l'éventail des habitats/stratégies possibles peut augmenter, ce qui peut conduire à une redistribution des populations.

A photograph of a cluster of small brown bats hanging upside down from a large, textured stalactite in a cave. The bats are clustered together, some facing each other. The background is the rough, greyish-brown rock wall of the cave.

Dank u voor
uw aandacht!

Merci pour votre
attention!